

VI. évfolyam.
1928.

11. szám,
november.

MAGYAR STATISZTIKAI SZEMLE

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M. KIR. KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL.

Megjelenik havonta.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 10 pengő
Közliv.)
közalk.) részére 6 .

Igazgató:

KOVÁCS ALAJOS dr.
h. államtitkár, a M. Tud. Akad. I. tagja.

Szerkesztő:

DOBOVITS SÁNDOR dr.
miniszteri osztálytanácsos.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest,
II., Keleti Károly-utca 7.

TELEFON: Aut. 500-20.

TARTALOM:

	Old.		Old.
Terület és népesség.			
Képzőintézeteink az 1926/27. tanévben. — <i>Tiprovácz Gyula dr.</i>	1145	A világ hajóparkja az 1927/28. pénzügyi évben. — <i>Somogyi József dr.</i>	1203
Szociális statisztika.			
Lakóházépítkezés az 1928. év III. negyedében	1157	Árstatisztika és pénzügy.	
Mezőgazdaság.			
A magyar földbirtokosok jelzőlogilag bekebelezett terheinek összeírása és az összeírás ideiglenes eredményei az 1928 június 30-i állapot szerint. — <i>Konkoly Thege Gyula dr.</i>	1158	A viziutakra fordított állami kiadások	1207
A fertőző állapotbetegségek pusztításai 1927-ben. — <i>Szöllősy Zoltán dr.</i>	1168	Konzuli jelentések.	
Tenyészállatoknak a köztenyésztés céljaira való kiosztása 1927-ben	1172	Ausztria	1209
Állami méntelepek	1173	Irodalmi Szemle.	
A kultúrmérnöki hivatalok talajjavítási munkálatai	1174	Könyvismertetések	1222
A világ kakaótermelése és fogyasztása	1175	Magyar Statisztikai Évkönyv. 1926. A Magyar Vasművek és Gépgyárak Országos Egyesületének Évkönyve 1926—1927.	1224
Ipar.			
Iparstatisztikai problémák és a gyáripari termelési statisztika 1927. évi eredményei. — <i>Farkasfalvi Sándor dr.</i>	1178	Könyvtári szaporulat	1224
Kereskedelem és közlekedés.			
Magyarország külkereskedelmi forgalma az 1928. év első kilenc hónapjában	1186	Folyóiratszemle	1226
Magyarország külkereskedelme 1928. október havában	1195	Egyéb.	
Közúti forgalmi balesetek Európa néhány nagyobb városában az 1927. évben. — <i>Várszeghy János dr.</i>	1197	A német statisztika és a német statisztikusok ülésezése Hamburgban. <i>Thirring Lajos dr.</i>	1228
		Magyar Kereskedelmi Statisztikai Értékmegállapító Bizottság.	1255
		Szakszótályülések.	
		Magyar Statisztikai Társaság	1258
		Előadókülések.	
		A Társaság kiadványai.	
		Nagy-Britannia gazdasági adatai	1260
		Összefoglaló helyzetjelentés	1262
		Népmozgalom. — Munkanélküliség. — Gépjárműállomány. — Aralakulás. — Pénzügyi be- telemek. — A részvények értéke. — Fizetési- képességek. — Váltóúvasok.	
		Gazdasági jelzőtábla.	
		Rajzok a gazdasági jelzőtáblához. (Népmoz- galom. — Széntermelés. — Külkereskedelmi forgalom. — Csődök és egyességek. — Gépjárműállomány. — Rádióengedélyesek.)	

Utánnymás csak a forrás megjelölésével van megengedve.

Ára: 1 pengő 50 fillér.

VIe année.
1928.

REVUE HONGROISE DE STATISTIQUE

N° 11.
Novembre

RÉDIGÉE ET PUBLIÉE PAR L'OFFICE CENTRAL DE STATISTIQUE DU ROYAUME DE HONGRIE.

Paraît chaque mois. — Abonnement :

Hongrie.

Un an . . . . . 10 pengős

Etranger, port compris.

Un an . . . . . 12 pengős

Directeur :

Dr ALOÏSE KOVÁCS
sous-secrétaire d'Etat, membre corresp. de
l'Académie Hongroise des Sciences.

Rédacteur :

Dr ALEXANDRE DOBROVITS
conseiller de section.

Rédaction et administration :

**Budapest,
II., Keleti Károly-u. 7.**

Téléphone: Aut. 500—20.

SOMMAIRE :

	Page		Page
<i>Territoire et population.</i>		Accidents de la circulation dans quel- ques grandes villes de l'Europe en 1927. — <i>Dr Jean Várszeghy</i>	1197
Les écoles normales maternelles et les écoles normales primaires de la Hongrie dans l'année scolaire 1926- 1927. — <i>Dr Jules Tiprovácz</i>	1145	Le tonnage mondial pendant l'année financière 1927-28. — <i>Dr Joseph Somogyi</i>	1203
<i>Statistique sociale.</i>		<i>Finances. — Prix.</i>	
Construction d'habitations en Hongrie, III ^e trimestre de 1928.	1157	Les dépenses publiques affectées aux voies d'eau de Hongrie	1207
<i>Agriculture.</i>		<i>Rapports consulaires.</i>	
L'enquête sur les charges hypothé- caires des propriétés rurales de Hongrie et ses résultats provisoires suivant la situation au 30 juin 1928. <i>Dr Jules Konkoly Thege</i>	1158	Autriche	1209
Ravages des maladies infectieuses des animaux domestiques en Hongrie, 1927. — <i>Dr Zoltán Szöllösy</i>	1168	<i>Revue littéraire.</i>	
Distribution des animaux reproducteurs pour développer l'élevage en Hongrie, 1927	1172	Chronique de livres	1222
Les haras de l'Etat hongrois	1173	Annuaire Statistique Hongrois. 1926. Annuaire de l'Association Nationale des Usines sidérurgiques et des Ateliers de construc- tion mécanique de Hongrie 1926—1927.	
Les travaux d'amélioration de sol effectués en Hongrie	1174	Accroissement de bibliothèque	1224
Production et consommation mondiales de cacao	1175	Revue	1226
<i>Industrie.</i>		<i>Autres.</i>	
Les problèmes de la statistique in- dustrielle et les résultats de 1927 de la statistique de la production manufacturière en Hongrie. — <i>Dr Alexandre Farkas/Alvi</i>	1178	La statistique allemande et les Confé- rences des statisticiens allemands à Hambourg. — <i>Dr Louis Thirring</i>	1228
<i>Commerce et communications.</i>		Commission hongroise pour la fixa- tion des valeurs de statistique com- merciale	1255
Commerce extérieur de la Hongrie dans les neuf premiers mois de 1928.	1186	Séances de sections.	
Commerce extérieur de la Hongrie en octobre 1928.	1195	Société Hongroise de Statistique	1258
		Séances d'étude. Publications de la Société.	
		Données économiques de la Grande- Bretagne	1260
		Résumé de la situation en Hongrie	1262
		Mouvement de la population. — Chômage. — Effectif des véhicules à moteur. — Forma- tion des prix. — Dépôts en banque. — Indice des actions. — Insolvabilités. Lettres de change protestées	
		Tableau économique	
		Graphiques au tableau économique. (Mouve- ment de la population. — Production de charbon. — Commerce extérieur. — Fail- lites et concordats — Effectif des véhicu- les à moteur. — Abonnés du radio).	

La reproduction des articles est permise, à condition d'indiquer la source.

Prix du numéro: 1 pengő 50 fillérs.

Megjelent a legújabb

MAGYAR STATISZTIKAI ÉVKÖNYV

Új folyam XXXIV. * 1926.

Az ország közállapotaira, népesedési, szociális s gazdasági viszonyaira vonatkozó gazdag és részletes statisztikai anyagot összefoglaló új kötet tartalma az előző évfolyamokkal szemben számottevően bővült. Újítás az Évkönyvben, hogy függelékképpen az 1927. év több főeredménye is helyet kapott, bővült továbbá a kötet a legfontosabb nemzetközi adatok táblázataival.

Ára (kötve): 6.— pengő.

Megszerezhető a Magyar Királyi Központi Statisztikai Hivatalban
Budapest II., Keleti Károly-utca 7. földszint 14.

Megjelent

az 1920. évi népszámlálás ötödik része:

RÉSZLETES DEMOGRÁFIA.

A 297 oldalas kötet ára vászonkötésben 7 P.

Megszerezhető a Magyar kir. Központi Statisztikai Hivatalban
(Budapest, II., Keleti Károly-utca 5—7. földszint 14.)

Szeptember közepén jelent meg Magyarország közgazdaságának és pénzügyeinek egyetemes kézikönyve, az

UNGARISCHES WIRTSCHAFTS-JAHRBUCH

A gazdasági élet és közigazgatás szakembereinek közreműködésével szerkesztették:

GRATZ GUSZTÁV dr.

IV. évfolyam:

BOKOR GUSZTÁV dr.

b. t. t., ny. m. kir. külügyminiszter

1928.

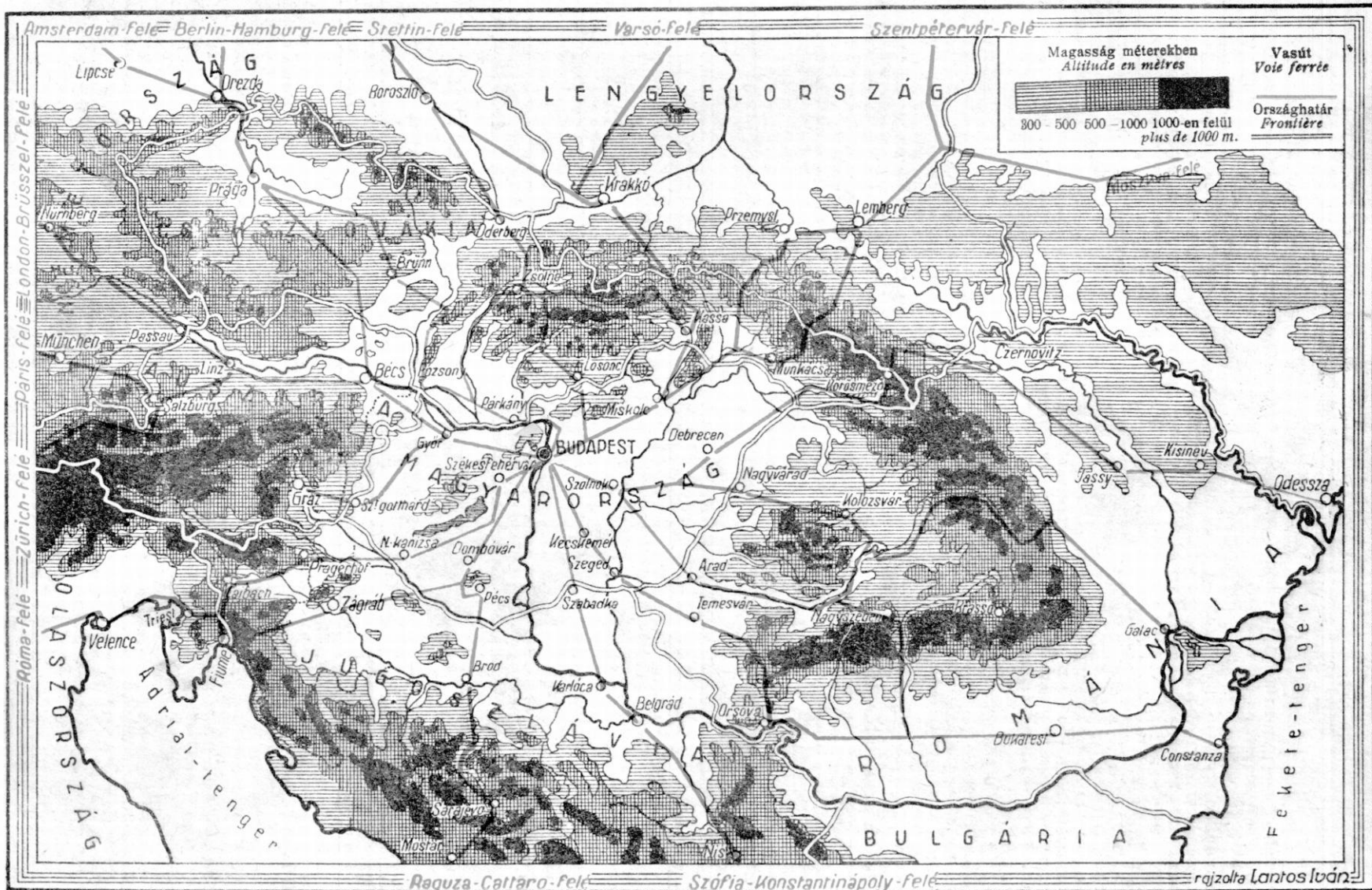
felelős szerkesztő

A Jahrbuch a közgazdaság valamennyi ágát felöleli és 32 fejezetben tárgyalja a mezőgazdaság, ipar, bel- és külkereskedelem, közlekedésügy, állami pénzügy, bank- és hitelügy, biztosítás, szociálpolitika és a gazdasági törvényhozás aktuális kérdéseit. A könyv minden politikai színezetet mellőzve, elsősorban a tények tárgyilagos előadására fekteti a fosúlyt és az 1927/28. gazdasági év legújabb statisztikai adatait tartalmazza. Az idei kötet munkatársai a következők: *Éber* Antal dr., a Magyar-Olasz Bank v.-igazgatója; *Farkasfalvi Sándor* dr., min. oszt.-tan.; *Ferenczi* Izsó dr., h. áll.-titkár; *Felner* Frigyes dr., egyet. tanár; *Felner* Pál, a Leipzig Vilmos cég beltagja; *Hubert* Ernő, Máv. főfelügyelő; *Kállay* Tibor dr., ny. pénzügymin. *Kádas* Károly dr., min. titkár; *Kemény* Dezső dr., a bp. keresk. és iparkamara titkára; *Kovácsy* Rezső dr., gabonakereskedő; *Kutasi* Emeér dr., a BIOSZ igazgatója; ifj. *Leopold* Lajos, földbirtokos; *Lamotte* Károly dr., székesfővárosi tanácsnok; *Makai* Ernő dr., a Bely. Takarék-p. vezérig.; újlaki *Müller* Pál dr., vezérigazgató; *Müller* Vilmos, tőzsdebizományos; *Nagy* Iván dr., min. tanácsos; *Niki* Béla, a M. F. T. R. elügyelője; *Nizsalovszky* Endre dr., min. o.-tanácsos; *Pap* Dezső dr., nv. h. államtitkár; *Pap* Géza, népéleti min. áll. titkár; *Quandt* Richárd, a Magy. Nemzeti Bank ellenőre; *Schandl* Károly, az OKH. alelnök-vezérigazgatója; *Strowski* Lajos, Máv. igazg.-helyettes; br. *Szalay* Gábor, posta- és távirtda-vezérigazg.; *Szegő* Ernő dr., a bp. keresk. és iparkamara titkára; *Szendé* Péter Pál dr., ügyvéd; *Szladits* Károly dr., egyetemi tanár; *Tormay* Béla a m. kir. postatakarékpénztár v.-igazgatója; báró *Tornyay* Rezső, a M. Cukorgyárosok Orsz. Egy. elnöke; *Tószeghy* Emil dr., vezérigazgató; *Vassel* Károly, m. kir. légügyi igazgató.

A 393 szövegoldalra terjedő munka a szerkesztő-ég (I. Báró Liphay-u. 1.) kiadásában jelent meg és a főigazmányosnál, a *Grill-féle* údv. könyvkereskedésnél (V., Dorottya-u. 2., telefon: aut. 813—45) kapható.

A famentes papíron, elegáns vászonkötésben megjelent könyv ára 20 pengő.

Magyarország és a szomszédos államok. — La Hongrie et les pays limitrophes.

————— A régi Magyarország természet által nem jelzett határa. — Frontière non naturelle de la Hongrie ancienne.

Képzőintézeteink az 1926/27. tanévben.

Les écoles normales maternelles et les écoles normales primaires de la Hongrie dans l'année scolaire 1926—1927.

Résumé. En raison de l'élargissement du cadre de l'enseignement primaire, aux écoles normales primaires d'instituteurs et d'institutrices la durée des études a été augmentée d'un an en 1920, de sorte qu'elles ont maintenant 5 classes. Depuis 1919, le nombre de ces écoles s'est accru de 18·4%; celui des professeurs, de 21·8%; celui des élèves, de 19·4%. Les élèves sortant brevetés peuvent continuer leurs études soit aux écoles normales bourgeoises, d'agriculture, de pédagogie médicale, soit aux écoles de professeurs de gymnastique et des arts plastiques. Sur les 781 élèves sortant brevetés en 1926—27, 77 (près de 10%) ont continué leurs études; la plupart (61·0%) sont entrés aux écoles normales bourgeoises.

Depuis 1926, les écoles normales maternelles, qui comprenaient auparavant 2 classes, ont 3 classes et les élèves diplômés doivent faire un stage d'une année. Le nombre de ces écoles a été réduit de 5 à 3; celui des élèves a diminué de plus de la moitié, tombant à 47·4%, mais le nombre du personnel enseignant a à peine changé depuis 1919.

*

Közköztatási kormányzatunknak a háború után egyik legfontosabb feladata volt az óvónő-, valamint a tanító- és tanítónőképzés újjászervezése. Alábbi adataink a már újjászervezett képzőintézetek legújabb adataival foglalkoznak, kiegészítve ezeket a multa vonatkozó néhány legfontosabb tudnivalóval.

Az első kisdédóvóintézeteknek éppen 100 évvel ezelőtt történt felállítása után szükségessé vált az óvóintézeteket vezető egyének megfelelő kiképzése is. Társadalmi kezdeményezésre így 1837-ben nyílt meg gyakorló óvodával kapcsolatban az első *óvónőképzőintézet*. A kiképzés ebben egy évig tartott és a növendékek egyelőre kizárólag férfiak voltak. Később már nőket is találunk a növendékek között, nemsokára pedig csupán nők szerepelnek a növendékek között a férfiak helyett. Különböző egyesületek gyer-

mekkertésznőképző tanfolyamokat is létesítettek. Ezek 3—4 hetes tanfolyamok voltak, melyek hovatovább egy évig tartó tanfolyammá bővültek. Az 1874-ben megalakult Országos Kisdédóvó Egyesület már két évfolyamúvá bővítette képzőintézetét, példáját a többi egyesületek is követték, míg végre az 1891. XV. t.-c. egyöntetűvé tette a kisdédóvónőképzést. Az 1926-ban kiadott új szabályzat az óvónőképzőintézetek addigi 2 évfolyamát 3 évre emelte fel, melyet még egy gyakorlati év követ.

A *tanítóképzés* kezdetei a XVIII. századba nyúlnak vissza. Egyelőre főképp különböző tanintézetekkel kapcsolatban tanítóképző tanfolyamok működtek, de az egyes vallásfelekezetek önálló tanítóképzőket is létesítettek. A tanítóképzés törvényes szabályozása azonban csak az 1868. évi XXXVIII. törvénycikkkel történt meg. A törvény életbeléptekor ebben az irányban már jelentős volt a tevékenység, amennyiben 1867/68-ban már 35 tanító- és 6 tanítónőképző intézet működött.

A törvény a tanítóképzés idejét 3 évben állapította meg, csakhamar kitűnt azonban, hogy az így kijelölt keret szűk a kellő szakképzés megadására és az oklevél előfeltételül megszabott 1 vagy 2 évi gyakorlat megszerzése is nehézséggel jár. Ezért a kormány 1881-ben a tanító- és tanítónőképzőket 4 évfolyamúvá alakította át s a gyakorlati kiképzést magához a tanítóképzőhöz csatolta. A háború után a tanítóképzők fejlődésében új korszak indult meg. A népoktatás kereteinek bővülése és a tanítók iskolán kívüli feladatainak megsokasodása annyi előképzettséget kívánt, mely csak nehezen volt a 4 évfolyam kereteiben biztosítható, ezért a kormány a tanterv kibővítésével kapcsolatban 1920-ban tervbe vette az évfolyamok 6-ra való emelését, de tekintettel a megcsönkített ország súlyos gazdasági helyzetére, erről egyelőre kénytelen volt lemondani s így jött létre 1923-ban az 5 évfolyamú tanítóképző tanterve, mely az 1925-ben kiadott utasításokkal a tanítóképzést szabályozta és mai alapjait megállapította.

1. Az óvónőképző intézetek 1918/19—1926/27.

Écoles normales maternelles, 1918/19—1926/27.

Tanév <i>Année scolaire</i>	Az iskolák — <i>Écoles</i>		A nyilvános <i>Écoles ordinaires</i>		A magán- <i>Écoles privées</i>		Az összes <i>Total des élèv. ord. et privées</i>	Növekedés (+) v. csökkenés (-) %-ban — <i>Accroissement, (+) ou diminution (-) en %</i>
	száma <i>nombre</i>	%	tanulók					
			száma <i>nombre</i>	%	száma <i>nombre</i>	%		
1918/19	5	32	166	51.4	157	48.6	323	—
1919/20	5	37	159	46.8	181	53.2	340	+ 5.3
1920/21	5	35	159	48.9	166	51.1	325	— 4.4
1921/22	5	41	163	54.5	136	45.5	299	— 8.0
1922/23	4	40	164	69.5	72	30.5	236	— 21.1
1923/24	3	33	130	66.9	39	23.1	169	— 28.4
1924/25	3	32	137	94.5	8	5.5	145	— 14.2
1925/26	3	30	135	93.7	9	6.3	144	— 0.7
1926/27	3	31	149	87.6	21	12.4	170	+ 18.1

Ismertetésünkben külön foglalkozunk az óvónőképző és külön a tanító- és tanítónőképző intézetekkel, közölt kimutatásunk egy részében (3. és 5. tábla) azonban a rendelkezésünkre álló adatokat együttesen közöljük.

Az 1913/14. tanévben 9 kisdévodónőképző intézetünk volt; a mai területen megmaradt 1918/19-ben 5 intézet (2 állami és 3 felekezeti). Ezek közül 1923/24-ben már csak 3 intézet működött, mert a kalocsai és a szombathelyi róm. kath. jellegű óvónőképzőintézetek a kevés számú jelentkező miatt működésüket egyelőre beszüntették s így még az 1926/27. tanévben is csak 2 állami (Budapesten és Hódmezővásárhelyt) és egy róm. kath. (Sopronban) intézet látta el az óvónőképzést.

Az óvónőképző intézetekben működő tanárok száma 8 év alatt alig változott, de figyelembe véve azt, hogy időközben két intézet szüntette be működését, az intézetek tanerővel való ellátottsága kedvezőbb, mint volt 1918/19-ben.

Az 1926/27. tanévben 31 főből álló tanári személyzet közül 21 tanított egyedüli, illetve főélet-hivatásként, míg 10-nek csak mellékfoglalkozása volt az óvónőképzőkben való tanítás. A főélet-hivatásként tanítóknak 38.1%-a férfi, 61.9%-a nő; egyházi egyén 23.8%. A főélet-hivatásként tanító tanárok közül 7-nek tanítóképző intézeti tanári, 6-nak polgári iskolai tanári képesítése volt, míg a többi egyéb képesítés alapján tanított.

A tanulók létszáma 8 év alatt csaknem a felére, 323-ról 170-re (— 47.4%) csökkent. Ennek okát egyrészt abban kereshetjük, hogy az óvónők körében végrehajtott általános létszámapasztás következtében az oklevelet nyert növendékek nem tudtak az óvónői pályán elhelyezkedni, másrészt pedig

az óvónőképzés időtartamának 3, illetve a gyakorló-évvél együtt 4 évfolyamra való emelése tartotta vissza az óvónői pályára készülőket. Különösen szembetűnő a magántanulók arányának nagymérvű csökkenése, amennyiben arányuk az 1918/19. tanévi 48.6%-ról 1924/25-ig 5.5%-ra hanyatlott, 1926/27-ben azonban már ismét emelkedett (12.4%). Új óvodák tervbevetett felállítására a helyzeten előre láthatólag javítani fog s ez a javulás már annyiban jelentkezik is, hogy 1926/27-ben az előző évhez képest a tanulók száma 18.1%-kal ismét emelkedett.

A növendékek közül 93 első-, 77 másodéves volt. A 2 állami intézetben a növendékek 84.7%-a tanult. Korra nézve a tanulók zöme (62.4%) 14—18 éves volt, míg a 14. életévét a tanulók 5.3%-a nem töltötte be; 19 éves és idősebb növendéket főleg a magántanulók között találunk.

A tanulók szüleinek lakóhelyére vonatkozólag érdekes megjegyezni, hogy bár az egész ország területén mindössze csak 3 óvónőképző intézet működik, a tanulóknak majdnem $\frac{2}{3}$ része az intézet székhelyén levő város, illetve ugyanazon vármegye lakói közül került ki.

Ami a növendékek vallási megoszlását illeti, megemlítsük, hogy csak a protestáns felekezetek kötelékébe tartozó tanulók aránya haladja meg az országos átlagot, míg a többi vallásfelekezethez tartozók aránya az országos átlag alatt marad. Anyanyelv szerint a tanulók 100 százalékban magyarok és közülük csak 9-en beszélnek más nyelven is.

A szülők foglalkozását feltüntető adatokból kitűnik, hogy a tanulóknak csaknem $\frac{3}{4}$ része (72.3%) az értelmiségnek nevezett társadalmi osztályból került ki s ezek közül is 23.0% pap, tanár és tanító gyermeke, 20.6% az ipar, kereskedelem és közlekedés körébe foglaló csoportba tartozik s jóval kisebb (5.9%) az őstermelő osztály körébe tartozók hányada.

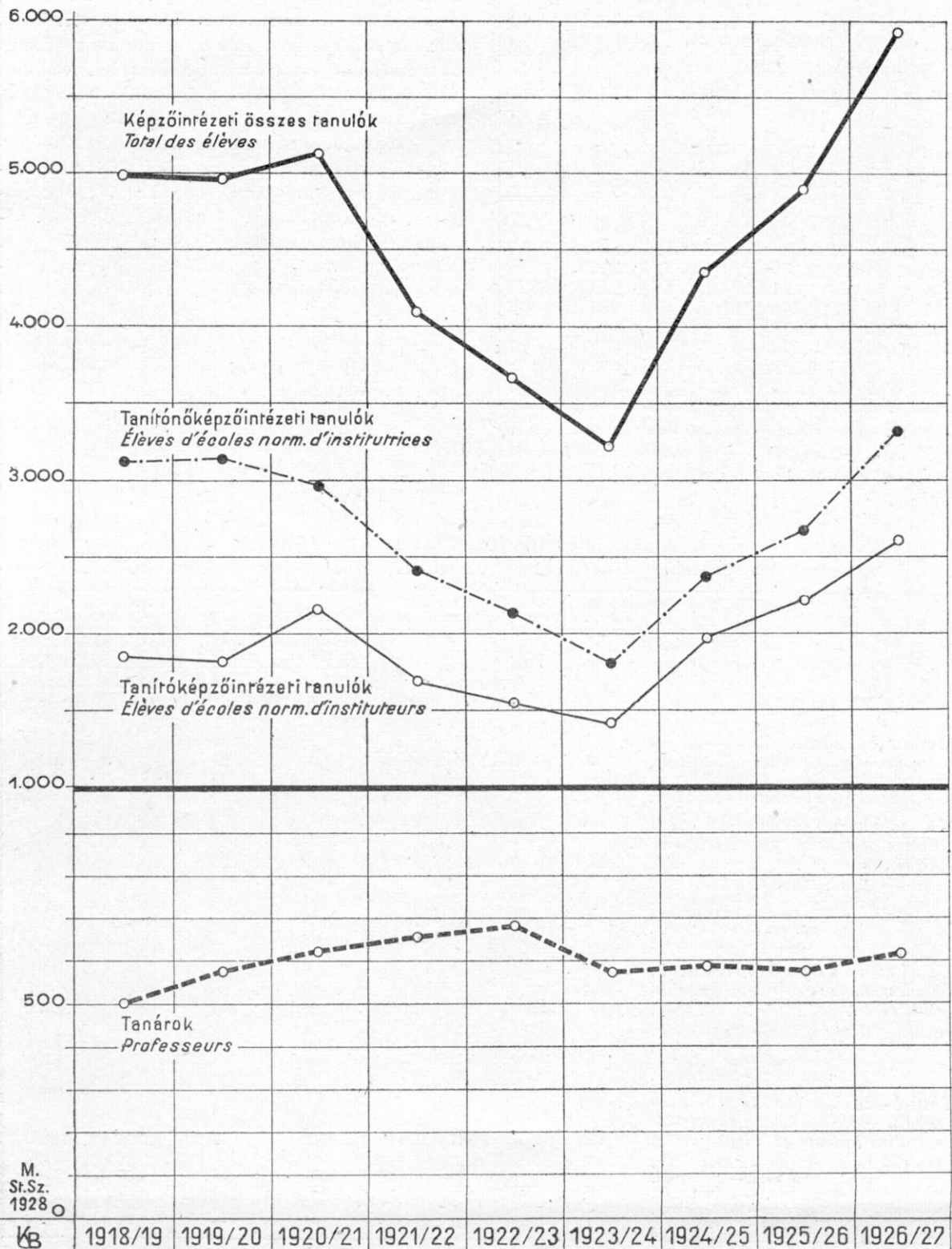
Végül a tanulók tanulmányi eredményére nézve a következő néhány adatot említjük fel. Legalább jeles eredménnyel végezte az osztályt az összes (nyilvános és magán-) tanulók 27.1%-a, jó eredménnyel 54.7%-a, elégséges eredménnyel 14.1%-a, míg 4.1% egy vagy több tárgyból elégtelen osztályzatot kapott.

Óvónői oklevelet az 1926/27. tanévben nem adtak ki, mert az új tanterv értelmében a második osztályt végzett növendékek az 1927/28-ban eléltélt 3. évfolyamon folytatták tanulmányaikat.

Az utolsó békeesztendőben (1913/14) 50 tanító- és 42 tanítónőképzőintézet működött 1.046 tanárral és a tanulók száma 10.626 volt. Az ország megcsönkítése után, a mai területen megmaradt 38 képzőintézet. A tanárok száma ugyanekkor 504, a tanulóké pedig 4.984.

A TANÁR-ÉS TANULÓLÉTSZÁM ALAKULÁSA A TANÍTÓ-ÉS TANITÓNŐKÉPZŐ INTÉZETEKBEN.

Formation de l'effectif des professeurs et des élèves
aux écoles normales d'instituteurs et d'institutrices.

M.
St.Sz.
1928

KB

1918/19 1919/20 1920/21 1921/22 1922/23 1923/24 1924/25 1925/26 1926/27

2. A tanító- és tanítónőképző intézetek 1918/19—1926/27.

Écoles normales primaires d'instituteurs et d'institutrices, 1918/19—1926/27.

Tanév Année scolaire	Az iskolák száma Nombre des écoles		A tanárok száma ¹⁾ Nombre des professeurs		A nyilvános és magántanulók Élèves ordinaires et privés		Összesen Total	Növekedés (+) v. csökkenés (-) %-ban — Accroissement, ou diminution (-) en %
	szám szerint nombre	%	szám szerint nombre	%	közül — dont			
					a fiúk garçons	a lányok filles		
					szám szerint nombre	szám szerint nombre		
1918/19	38	504	1.859	37·3	3.125	62·7	4.984	—
1919/20	39	577	1.838	36·9	3.140	63·1	4.978	- 0·1
1920/21	42	620	2.161	42·1	2.969	57·9	5.130	+ 3·6
1921/22	43	654	1.692	41·2	2.411	58·8	4.103	- 20·0
1922/23	44	680	1.548	42·1	2.132	57·9	3.680	- 10·3
1923/24	43	574	1.418	43·8	1.817	56·2	3.235	- 12·1
1924/25	43	588	1.976	45·4	2.381	54·6	4.357	+ 34·7
1925/26	43	577	2.216	45·2	2.685	54·8	4.901	+ 11·2
1926/27	45	614	2.611	44·0	3.325	56·0	5.936	+ 21·1

¹⁾ A bejáró óraadó hitoktatókkal együtt.

Y compris les maîtres de religion enseignant à ces écoles, mais ne faisant pas partie du corps de professeurs.

3. A képzőintézetek jelleg szerint 1926/27-ben.

Écoles normales primaires d'instituteurs et d'institutrices suivant leur caractère, 1926/27.

Az intézet megnevezése Désignation des établissements	Az iskolák Ecoles		A tanárok Professeurs		A tanév végén jelen volt Élèves présents à la fin de l'année scolaire			
	száma nombre	%	1) száma nombre	%	nyilvános ordinaires	magán- privés	nyilvános és magán- ordinaires et privés	
							t a n u l ó k	
					száma — nombre	%		
Óvónőképző intézetek. — Écoles normales maternelles d'institutrices.	3	100·0	26	100·0	149	21	170	100·0
Ebből — Dont: állami — d'Etat . . .	2	66·7	19	73·1	129	16	145	85·3
róm. kath. — cath. rom.	1	33·3	7	26·9	20	5	25	14·7
Tanítóképző intézetek. Écoles normales primaires d'instituteurs	20	100·0	243	100·0	2.591	20	2.611	100·0
Ebből — Dont: állami — d'Etat . . .	9	45·0	124	51·0	1185	11	1196	45·8
róm. kath. — cath. rom.	6	30·0	63	25·9	796	6	802	30·7
reform. — calvin.	2	10·0	22	9·1	287	1	288	10·3
ág. ev. — luthérienn.	2	10·0	22	9·1	249	2	251	9·6
izraelita — israélites	1	5·0	12	4·9	94	—	94	3·6
Tanítónőképző intézetek. Écoles normales primaires d'institutrices	25	100·0	324	100·0	3.260	65	3.325	100·0
Ebből — Dont: állami — d'Etat . . .	4	16·0	75	23·1	746	9	755	22·7
róm. kath. — cath. rom.	17	68·0	198	61·1	2029	52	2081	62·6
reform. — calvin.	3	12·0	41	12·7	389	4	393	11·8
ág. ev. — luthérienn.	1	4·0	10	3·1	96	—	96	2·9
Tanító- és tanítónőképző intézetek. — Écoles normales primaires d'instituteurs et d'institutrices	45	100·0	567	100·0	5.851	85	5.936	100·0
Ebből — Dont: állami — d'Etat . . .	13	28·9	199	35·2	1931	20	1951	32·9
róm. kath. — cath. rom.	23	51·1	261	46·2	2825	58	2883	48·6
reform. — calvin.	5	11·1	63	11·1	656	5	661	11·1
ág. ev. — luthérienn.	3	6·7	32	5·7	345	2	347	5·8
izraelita — israélites	1	2·2	12	1·8	94	—	94	1·6

¹⁾ A bejáró óraadó hitoktatók nélkül. — *Y compris les maîtres de religion enseignant à ces écoles, mais ne faisant pas partie du corps de professeurs.*

Az 1926/27. tanévig eltelt 8 év alatt a képzőintézetek 18·4%-kal szaporodtak s ugyanezen idő alatt a tanárok száma 504-ről 614-re, tehát 21·8%-kal emelkedett, a tanulók létszáma pedig 19·4%-kal, azaz 4.984-ről 5.936-ra nőtt (l. a 2. sz. táblát).

Az 1926/27. tanévben 2 intézettel volt több, mint az előző évben. Ekkor kezdte meg ugyanis működését első évfolyamával a Kőszegen felállított róm. kath. tanítóképző és a Győrött szintén újonnan létesített róm. kath. tanítónőképző.

A képzőintézetek több mint fele (51·1%-a) törvényhatósági jogú városokra esik, 37·8%-nak rendezett tanácsú városokban, míg 11·1%-nak községekben van a székhelye. Mindössze 2 olyan tj. városunk (Hódmezővásárhely és Székesfehérvár) van, amelyekben tanító- vagy tanítónőképző nincs felállítva, míg Baja és Miskolc kivételével (mindegyiknek csak 1 intézete van) a többi tj. városainkban legalább kettő vagy kettőnél több a képzőintézetek száma, Budapesten pedig 6 intézet működik. A képzőintézettel bíró rt. városaink között is 6 városban 1-nél több az intézetek száma, míg a képzőintézettel bíró községek mindegyikében csak 1 ilyen iskola van. A tanulók 53·3%-a a tj. városokban, 35·7%-a az rt. városokban működő iskolákba

járt, míg 11·0%-a jut a községekben lévő képzőintézetekre s így megállapítható, hogy a tj. városok iskolái a legnépesebbek. Egy intézetre jut átlag a tj. városokban 137, a rt. városokban 125 és a községekben 131 tanuló.

A képzőintézeteket fenntartóik szerint vizsgálva (l. 3. sz. táblát) a tanító- és a tanítónőképzők közt lényeges eltérést látunk. A tanítóképzőknek csaknem fele (45·0) állami, a többi felekezeti jellegű volt, míg a tanítónőképzők 68%-át a róm. kath. felekezet, 16%-át az állam, a többi intézetet pedig a református és ág. evangélikus felekezetek tartották fenn.

A képzőintézetek tanszemélyzetének létszáma a háborút követő első években hirtelen emelkedést mutat. Ezt az emelkedést jórészt az elszakított területekről való átköltözés idézte elő. Ehhez képest 1922/23-ban volt legnagyobb a tanerők száma. Az utána következő csökkenés viszont az általános létszámcsökkentéssel kapcsolatban a képzőintézeti tanárok között is végrehajtott létszámapasztás (nyugdíjazás, végkielégítés) eredménye.

Az 1926/27. tanévben a tanerők 78·2%-a tanított főfoglalkozásként, míg 21·8%-ának csak mellékfoglalkozás volt a képzőintézetben való tanítás. Az előbbieknél 60·6%-a világi, többi egyházi egyén.

A főfoglalkozásként tanító tanerőkre vonatkozó főbb adatokat a következőkben mutatjuk be:

	Férfi	Nő	Igazgató és r. tanár	Helyettes, segéd-, megbízott tanár	Óraadó tanár
Tanítóképzők..	100·0	—	88·0	6·7	5·3
Tanítónőképzők	22·8	77·2	83·1	4·8	12·1
Összesen:	55·9	44·1	85·2	5·6	9·2

Képesítés szerint a következő a tanárok megoszlása:

	%
Tanítóképző intézeti tanári oklevele volt	23·6
Közéiskolai tanári oklevele volt	15·3
Polgári iskolai tanári oklevele volt	27·7
Elemi isk. tanítói oklevele volt	7·9
Egyéb [rajz-, kézimunka-, ének-, torna-, stb. tanári (tanítói)] oklevele volt	17·2
Más minősítés alapján tanított	8·3

Vallásra nézve a tanárok 68·1%-a róm. kath., 16·8%-a református, 10·8%-a ág. ev., 2·3%-a izraelita és 2·0%-a egyéb vallású volt. Érdekes itt megjegyezni, hogy csak az ág. ev. és unitárius tanerők aránya mulja felül a megfelelő vallású tanulók arányát, míg a többi felekezeteknél a tanárok arányszáma alacsonyabb, mint a megfelelő vallású tanulóké. A tanárok anyanyelvét illetően megemlíthetünk annyit, hogy köztük a magyar anyanyelvűeken kívül egy csekély hányad (2·0%) más — főként német — anyanyelvűt találunk.

A képzőintézetek tanulóinak száma a háború utáni években erősen hullámzott. E szerint 1920/21-ig növekedést látunk (l. 2. sz. táblát), 1921/22-ben már hirtelen megcsappant a tanulók száma és a következő két tanévben is folytatódott még számuknak a csökkenése, míg végre 1924/25-ben már 34·7%-os gyarapodás mutatkozik az előző évhez képest. A tanulók létszámának ez a hullámzása egyaránt mutatkozik a tanító- és a tanítónőképzők növendékeinél.

A tanulók osztályok szerinti eloszlását vizsgálva azt az érdekes körülményt látjuk, hogy a felső osztályokra jutó arány évről évre erősen változott; ez a jelenség szintén a tanulók létszámának hullámzásával függ össze.

Erre vonatkozólag alábbi adataink tájékoztatnak:

E v	I.	II.	III.	IV.	V.
	osztályba járt %-ban				
1920/21	20·1	25·5	26·2	28·2	—
1921/22	17·0	21·0	30·8	31·2	—
1922/23	24·9	17·5	22·3	35·3	—
1923/24	30·9	25·9	18·8	24·4	—
1924/25	29·5	20·9	18·4	14·4	16·8
1925/26	30·6	23·7	17·5	15·6	12·6
1926/27	30·7	23·0	18·9	13·8	13·6

Az egyes évek adataiból azt látjuk, hogy az elsőosztályú tanulók aránya már 1920/21-ben megfogyott, a következő évben pedig még erősebben csökkent; a magasabb osztályú tanulók arányát ez időben az elszakított területekről jött tanulók száma növelte. Rendes körülmények között ugyanis az első osztályba járó tanulók aránya a legnagyobb és a felső osztályokban fokozatosan kisebb, míg 1920/21-ben és a következő 2 esztendőben épp az ellenkező sorrend mutatkozik az arányszámokban. Az elsőéves tanulók arányának megcsappanása összefügg az intézetek évfolyamainak a szaporításával; az eddig 4 évfolyamú intézetek ugyanis az 1920/21. tanévtől kezdődőleg 5 évfolyamúvá szerveztettek át és az ebben az évben felvett tanulók e szerint már a hosszabb időtartamú iskolákba léptek be. A tanítóképzés idejének ez a meghosszabbítása az első években sok tanulózt visszatartott attól, hogy a tanítói pályát válassza élethivatásul. 1924/25-ben az egyes osztályokra jutó arány a magasabb osztályoknál fokozatosan csökken s megint az elsőosztályú tanulók aránya lesz a legnagyobb, jelölül annak, hogy megindul az elsőéves tanulók létszámának az emelkedése. Ez ismét a tanulóifjúságnak a tanítói pálya felé való törekvését bizonyítja, ami viszont az elemi iskoláknak az utóbbi években megindult szaporításával hozható kapcsolatba.

A 3. számú tábla az intézeteket, tanárokat és tanulókat jelleg szerint mutatja be. Ezeknek az adatoknak egybevetése alapján következtetéseket vonhatunk az iskolák népességére, valamint tanerővel való ellátottságára, szóval a tanítás intenzitására

4. A tanító- és tanítónőképző intézetek tanulói osztályok szerint 1926/27-ben.

Écoles normales primaires d'instituteurs et d'institutrices, suivant les classes, 1926—27.

Osztály <i>Classe</i>	A nyilvános <i>Élèves ordinaires</i>		A magán- <i>Élèves privés</i>		A nyilvános és magántanulók <i>Élèves ordinaires et privés</i>						
	t a n u l ó k				a tanító- <i>des écoles n. prim. d'instituteurs</i>		a tanítónő- <i>des écoles n. prim. d'institutrices</i>		a tanító- és tanítónő- <i>des écoles n. prim. d'instituteurs et d'institutr.</i>		
	száma <i>nombre</i>	o/o	száma <i>nombre</i>	o/o	képző intézetekben						
				száma <i>nombre</i>	o/o	száma <i>nombre</i>	o/o	száma <i>nombre</i>	o/o	száma <i>nombre</i>	o/o
I.	1.800	98·7	23	1·3	807	30·9	1.016	30·5	1.823	30·7	
II.	1.355	99·3	10	0·7	587	22·5	778	23·4	1.365	23·0	
III.	1.104	98·6	16	1·4	524	20·1	596	18·0	1.120	18·9	
IV.	808	98·4	13	1·6	369	14·1	452	13·6	821	13·8	
V.	784	97·1	23	2·9	324	12·4	483	14·5	807	13·6	
Össz. — Total	5.851	98·6	85	1·4	2.611	100·0	3.325	100·0	5.936	100·0	

nézve. Erre vonatkozólag a következő adatokat mutatjuk be:

Tanítóképzők	Egy iskolára jutott tanár	Egy tanárra jutott nyilvános tanuló	Egy tanárra jutott magánnyilvános tanuló
Állami	13·8	132	9·6
Róm. kath.	10·5	133	12·6
Ref.	11·0	133	12·1
Ág. ev.	11·0	125	11·3
Izr.	12·0	94	7·8
Összesen :	12·2	130	10·7

Tanítónőképzők

	Egy iskolára jutott tanár	Egy tanárra jutott nyilvános tanuló	Egy tanárra jutott magánnyilvános tanuló
Állami	18·8	187	9·9
Róm. kath.	11·6	120	10·2
Ref.	13·7	130	9·5
Ág. ev.	10·0	96	9·6
Összesen :	13·0	130	10·1

A tanerővel való ellátottság a képzőintézetek egyes jelleg szerinti csoportjainál különböző. Adataink szerint az állami iskolák vannak legjobban

5. A képzőintézetek tanulóinak részletes adatai 1926/27-ben.

Tableau détaillé des élèves des écoles norm. prim. d'instituteurs et d'institutrices, 1926—27.

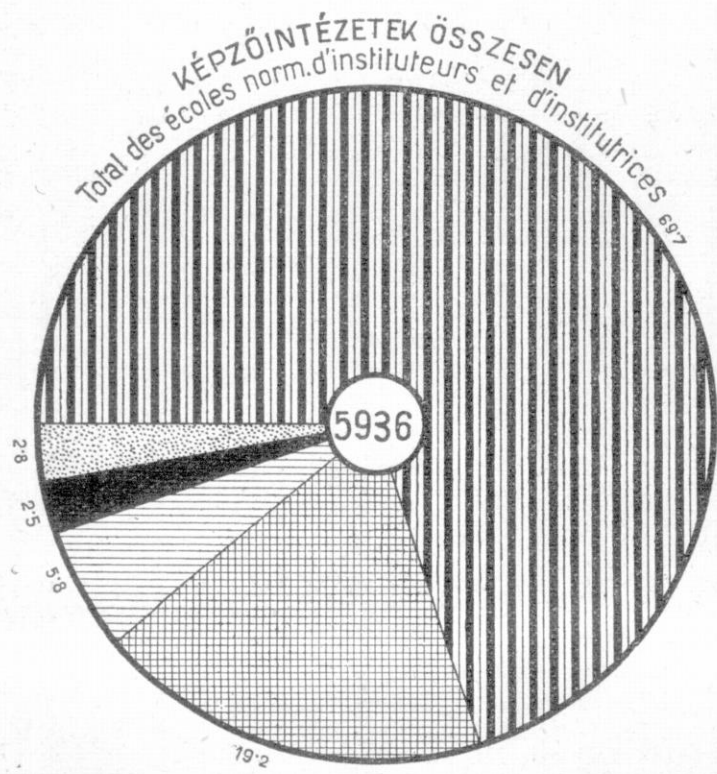
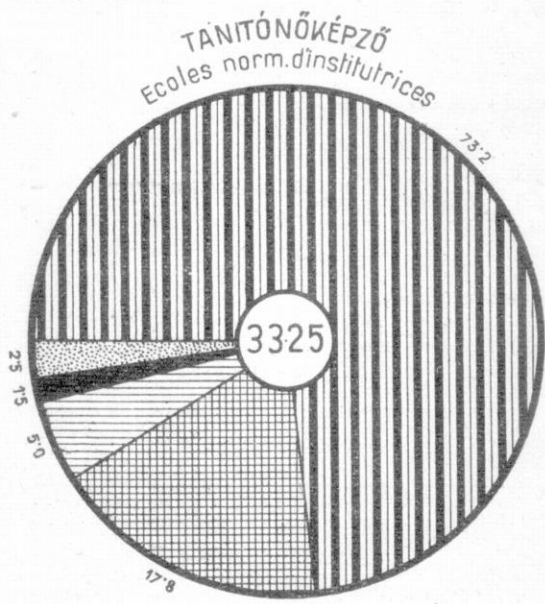
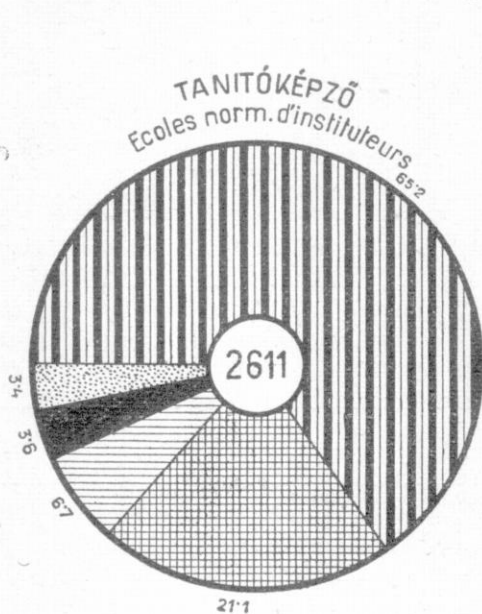
Az iskolák <i>Écoles</i>	A tanév végén jelen volt nyilvános és magántanulók <i>Elèves ordinaires et privés présents à la fin de l'année scol.</i>														
	összes száma — <i>nombre total</i>	kor szerint — <i>par âge</i>						honosság szerint <i>suivant la nationalité</i>		szülei (gyámjaik stb.) lakóhelye szerint — <i>suivant le domicile des parents (ou tuteurs, etc.)</i>					
		14 évesnél fiatalabb <i>moins de 14 ans</i>	14	15	16	17	18	19 éves, illetve idősebb <i>plus de 19 ans</i>	magyar — <i>hongroise</i>		szülei (gyámjaik stb.) lakóhelye szerint — <i>suivant le domicile des parents (ou tuteurs, etc.)</i>				
									magyar	külföldi — <i>étrangère</i>	az intézet székhelyén <i>dans la même commune</i>	ugyanazon vármegyében — <i>dans d'autres communes du même comitat</i>	egyéb vármegyékben — <i>dans d'autres comitats de la Hongrie</i>	elszokott területen — <i>dans les territoires détachés de la Hongrie</i>	egyéb külföldön — <i>autre étranger</i>
éves — <i>ans</i>	éves	éves	éves	éves	éves	éves	éves	éves	éves	éves	éves				
Óvónőképző intézet — <i>Écoles normales maternelles d'inst.</i>	170	9	13	22	28	24	19	55	170	—	100	11	58	1	—
<i>o/o . . . . .</i>	<i>100·0</i>	<i>5·3</i>	<i>7·6</i>	<i>13·0</i>	<i>16·5</i>	<i>14·1</i>	<i>11·2</i>	<i>32·3</i>	<i>100·0</i>	—	<i>58·8</i>	<i>6·5</i>	<i>34·1</i>	<i>0·6</i>	—
Tanítóképző intézet — <i>Écoles normales primaires d'instituteurs</i>	2.611	23	170	381	480	479	418	660	2.574	37	539	624	1.393	53	2
<i>o/o . . . . .</i>	<i>100·0</i>	<i>0·9</i>	<i>6·5</i>	<i>14·6</i>	<i>18·4</i>	<i>18·3</i>	<i>16·0</i>	<i>25·3</i>	<i>98·6</i>	<i>1·4</i>	<i>20·7</i>	<i>23·9</i>	<i>53·3</i>	<i>2·0</i>	<i>0·1</i>
Tanítónőképző intézet — <i>Écoles normales primaires d'institutrices</i>	3.325	39	423	656	659	545	433	570	3.258	67	1.284	710	1.939	91	1
<i>o/o . . . . .</i>	<i>100·0</i>	<i>1·2</i>	<i>12·7</i>	<i>19·7</i>	<i>19·8</i>	<i>16·4</i>	<i>13·0</i>	<i>17·2</i>	<i>98·0</i>	<i>2·0</i>	<i>38·6</i>	<i>21·4</i>	<i>37·3</i>	<i>2·7</i>	<i>0·0</i>
Tanító- és tanítónőképző intézet — <i>Écoles normales primaires d'instituteurs et d'institutrices</i>	5.936	62	593	1.037	1.139	1.024	851	1.230	5.832	104	1.823	1.334	2.632	144	3
<i>o/o . . . . .</i>	<i>100·0</i>	<i>1·0</i>	<i>10·0</i>	<i>17·5</i>	<i>19·2</i>	<i>17·3</i>	<i>14·3</i>	<i>20·7</i>	<i>98·2</i>	<i>1·8</i>	<i>30·7</i>	<i>22·5</i>	<i>44·3</i>	<i>2·4</i>	<i>0·1</i>

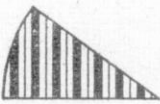
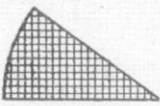

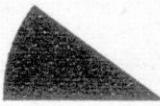
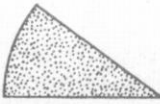
Az intézet megnevezése <i>Désignation des écoles</i>	A tanév végén jelen volt nyilvános- és magántanulók <i>Elèves ordinaires et privés présents à la fin de l'année scolaire</i>											A magy. anyanyelvűek közül más nyelven is tudott — <i>Elèves de langue matern. hongroise sachant d'autres langues</i>	
	vallás szerint — <i>suivant la confession</i>									anyanyelv szerint <i>suivant la langue maternelle</i>			
	róm. kath. cath. rom.	gör. kath. cath. gr.	ref.	calvinista	ág. hitv. ev. luthérienne	gör. kel. gréco-orient.	unitárius unitaire	izraelita israélite	egyéb autrés	magyar hon-groise	német alle-mande		egyéb autrés
Óvónőképző intézet — Écoles normales maternelles d'institutrices	106	2	44	16	—	1	—	1	170	—	—	9	
%	62·3	1·2	25·9	9·4	—	0·6	—	0·6	100·0	—	—	5·3	
Tanítóképző intézet — Écoles normales primaires d'instituteurs	1.703	82	550	176	4	1	95	—	2.584	19	8	197	
%	65·2	3·2	21·1	6·7	0·2	0·0	3·6	—	99·0	0·7	0·3	7·6	
Tanítónőképző intézet — Écoles normales primaires d'institutrices	2.434	72	592	168	5	2	52	—	3.284	30	11	411	
%	73·2	2·2	17·8	5·0	0·2	0·1	1·5	—	98·8	0·9	0·3	12·5	
Tanító- és tanítónőképző intézet — Écol. norm. prim. d'instituteurs et d'institutrices	4.137	154	1.142	344	9	3	147	—	5.868	49	19	608	
%	69·7	2·6	19·2	5·8	0·2	0·0	2·5	—	98·9	0·8	0·3	10·4	

Az intézet neve <i>Caractère des écoles</i>	A tanév végén jelen volt nyilvános és magántanulók <i>Elèves ordinaires et privés présents à la fin de l'année scol.</i>																
	szülei foglalkozása szerint — <i>suivant la profession des parents</i>																
	az őstermelés <i>pro. du sol</i>		a bányászat és ipar <i>mines et industrie</i>			a kereskedelem, hitel és közlekedés — <i>commerce, crédit et transp.</i>			az értelmiség <i>profess. intellectuelles</i>			különböző ágbeli és k. m. n. napszamos <i>journaliers de différentes branches spécial. non dénommés.</i>			egyéb és ismeretlen <i>autres et inconn.</i>		
	körébe tartozó — <i>répartition</i>																
önálló — <i>indépendants</i>	tisztviselő — <i>employés</i>	gazdasági munkás és cseléd <i>ouvriers et domestiques agric.</i>	önálló — <i>indépendants</i>	tisztviselő — <i>employés</i>	egyéb alkalmazott <i>autre personnel</i>	önálló — <i>indépendants</i>	tisztviselő — <i>employés</i>	egyéb alkalmazott <i>autre personnel</i>	polgári és katonai tisztviselő <i>fonct. civiles et militaires</i>	pap, tanár és tanító — <i>prêtres, pasteurs, profess., instituteurs</i>	más önálló és tisztviselő <i>autres indépendants et employés</i>	átírt, szolgáló — <i>garçons de bureau, sous-officiers, domest.</i>	nyugdíjas, tőkés, járadékos és magánzó <i>retraités, capitalistes, rentiers</i>	különböző ágbeli és k. m. n. napszamos <i>journaliers de différentes branches spécial. non dénommés.</i>	egyéb és ismeretlen <i>autres et inconn.</i>	közül árvaházi, szeretetházi gyermek <i>dont enfants d'orphelinats et de maisons de charité</i>	
Óvónőképző int. Écoles normales matern. d'inst.	6	4	—	20	—	—	8	7	—	22	39	7	6	49	—	—	2
%	3·5	2·4	—	11·8	—	—	4·7	4·1	—	12·9	23·0	4·1	3·5	28·8	—	—	1·2
Tanítóképző intézet Écoles normales primaires d'instituteurs	429	24	59	460	33	83	71	87	167	152	471	31	124	358	15	35	12
%	16·4	0·9	2·3	17·6	1·3	3·2	2·7	3·3	6·4	5·8	18·0	1·2	4·8	13·7	0·6	1·3	0·5
Tanítónőképző intézet — Écoles normales primaires d'institutrices	300	36	9	304	29	50	114	160	74	546	744	282	147	408	10	74	38
%	9·0	1·1	0·3	9·2	0·9	1·5	3·4	4·8	2·2	16·4	22·4	8·5	4·4	12·3	0·3	2·2	1·1
Tanító- és tanítónőképző int. — Écoles normales primaires d'instituteurs et d'institutrices	729	60	68	764	62	133	185	247	241	698	1215	313	271	766	25	109	50
%	12·3	1·0	1·1	12·9	1·0	2·2	3·1	4·2	4·1	11·8	20·5	5·3	4·6	12·9	0·4	1·8	0·8

A TANÍTÓ- ÉS TANÍTÓNŐKÉPZŐ INTÉZETI TANULÓK VALLÁSA.

Confession des élèves des écoles normales d'instituteurs et d'institutrices.

- róm.kath. cath. rom.
- ref. calvinistes
- ág.hitv. ev. luthériens
- izraelita israélites
- egyéb autres

Az intézet neve és az oklevél fokozata <i>Genre de l'école et degré du brevet</i>	Oklevelet nyert összesen <i>Total des éle- ves brevétés</i>	Róm. kath. <i>Cath. rom.</i>	Református <i>Calvinistes</i>	Ág. hitv. ev. <i>Luthériens</i>	Izraelita <i>Israélites</i>	Egyéb <i>Autres</i>
c) Százalékban : vallás szerint — en %, suivant la religion :						
Tanítóképző intézetek:						
<i>Écoles normales primaires d'instituteurs :</i>						
jeles — éminent ..	} oklevelet nyert degré du brevet	100·0	70·8	14·6	8·3	4·2
jó — bon		100·0	62·9	24·3	8·6	2·1
elégéséges — suffisant		100·0	60·4	28·4	5·2	1·7
Összesen — Total:		100·0	63·2	24·3	7·2	2·3
Tanítónőképző intézetek:						
<i>Écoles normales primaires d'institutrices :</i>						
jeles — éminent ..	} oklevelet nyert degré du brevet	100·0	74·8	15·7	4·4	4·4
jó — bon		100·0	72·5	19·9	3·8	1·4
elégéséges — suffisant		100·0	66·4	22·4	3·7	2·8
Összesen — Total:		100·0	71·9	19·1	4·0	2·7
Együtt:						
<i>Ensemble des écoles d'instituteurs et d'institutrices :</i>						
jeles — éminent ..	} oklevelet nyert degré du brevet	100·0	73·9	15·5	5·3	4·3
jó — bon		100·0	68·6	21·7	5·7	1·7
elégéséges — suffisant		100·0	63·2	25·6	4·5	2·2
Összesen — Total:		100·0	68·5	21·1	5·2	2·6

ellátva tanerővel s itt is a tanítóképzők aránya a kedvezőbb. Az egy tanárra jutó tanulók aránya viszont az izraelita tanítóképzőben a legjobb; itt egy tanárra csak 7·8 tanuló jut.

A legnépesebbek az állami tanítónőképzők, ahol 187 tanuló jut átlag egy iskolára, viszont 100-on alul van a tanulók létszáma az izraelita tanító- és az ág. ev. tanítónőképzőben.

A tanulók további részletes adatait (kor, lakóhely, honosság, vallás és anyanyelv, szülők foglalkozása) az 5. számú tábla foglalja magában. A nevezett adatok tájékoztatást nyújtanak a tanulók személyi viszonyaira s így csak néhány körülményt kell itt kiemelniük.

A tanulók vallására nézve meg kell jegyeznünk, hogy 1918/19 óta csak a róm. kath., a görög kath. és a református tanulók aránya emelkedett kis mértékben, míg a többi felekezetek aránya ennek megfelelően csökkent. A tanulók 99%-a magyar anyanyelvű s ezeknek 10·4%-a más nyelven is tudott (ez az arány a fiúk közt 7·6, a lányok közt 12·5%).

A szülők foglalkozását feltüntető adatokból azt látjuk, hogy a leánytanulók között nagyobb aránnyal szerepelnek az értelmiségi osztályhoz tartozó szülők gyermekei, mint a fiútanulók között (64·0 és 43·5%), ami mint alább látni fogjuk, a két nem tanulmányi eredményére is kihat.

A tanulók tanulmányi eredményére nézve az alábbi néhány adatot közöljük:

	Az összes tanulók közül				
	jeles	jó	elégéséges	1 vagy 2 tárgyból elégtelen	2-nél több tárgyból elégtelen
Tanítóképzők..	7·1	35·0	35·5	18·2	4·2
Tanítónőképzők	20·3	46·9	26·9	5·1	0·8
Összesen :	14·5	41·7	30·6	10·9	2·3

Ezek szerint általában sokkal kedvezőbb a leánytanulók vizsgálatainak eredménye, mint a fiútanulóké. Minden tantárgyból sikerrel vizsgázott ugyanis a leányok közül 94·1%, míg a fiúk közül csak 77·6%. A jeles eredménnyel végzetek aránya is csaknem háromszor akkora a leányoknál, mint a fiúknál; a kettőnél több tantárgyból elégtelen osztályzatot nyertek között pedig a leányokénál ötszörte nagyobb arányban szerepelnek a fiútanulók.

Végül még a képesítő vizsgát tett tanulók adatait mutatjuk be. Képesítő vizsgára jelentkezett 1926/27-ben 845 tanuló. Ezek közül 41 (4·9%) javító, illetve ismétlő képesítő vizsgára állott ki. Sikeres képesítő vizsgát tett 781 tanuló, azaz 92·4%.

A képesítő fokozatát tekintve a sikeresen vizsgázott tanulók 26·5%-a jeles, 44·9%-a jó, és 28·6%-a

Az intézet neve és az oklevél fokozata <i>Genre de l'école et degré du brevet</i>	Oklevelet nyert összesen — <i>Total des élèves brevetés</i>	Östermelés <i>Production du sel</i>				Bányászat és ipar — <i>Mines et industrie</i>				Kereskedelem, hitel és közlekedés <i>Commerce, crédit et transports</i>				Értelmiség <i>Professions intellectuelles</i>				Egyéb foglalkozások <i>Autres professions</i>			
		nagy-, középirtokos és bérlő — <i>Grands et moyens propriétaires, gr. et m. fermiers</i>	kisirtokos, kisirt., napsz., bérlő és más önálló östermelő — <i>petits propriétaires, petits propriétaires-journaliers, p. fermiers et autres p. producteurs du sel indépendants</i>	tisztviselő — <i>employés</i>	gazd. munkás és cseléd — <i>ouvriers et domestiques agric.</i>	önálló — <i>indépendants</i>	tisztviselő — <i>employés</i>	egyéb alkalmazott — <i>autre personnel</i>	önálló — <i>indépendants</i>	tisztviselő — <i>employés</i>	egyéb alkalmazott — <i>autre personnel</i>	köztisztviselő és katonasz. — <i>fonctionnaires publ. et officiers</i>	pap, tanár és tanító — <i>prêtres, pasteurs, professeurs et instituteurs</i>	más önálló és tisztviselő — <i>autres indépendants et employés</i>	polg. és katonai altsz. és szolga — <i>garçons de bureau, sous-officiers, domest.</i>	nyugdíjas tisztviselő — <i>fonctionnaires en retraite</i>	nyugdíjas altsz. — <i>garçons de bureau et sous-officiers en retraite</i>	tökés, járadékos és magánzó — <i>capitalistes et rentiers</i>	egyéb és ismeretlen — <i>autres et incomb.</i>		
c) Százalékban foglalkozási ágak szerint — <i>en %, suivant les professions.</i>																					
Tanítóképző intéz. <i>Écoles normales primaires d'instituteurs</i> jeles éminens } oklevelet nyert } jó - bon } de gré du } elégység. } brevet } suffisant }	100-0	—	27-1	—	4-2	22-9	—	—	—	2-1	—	6-2	10-4	2-1	—	10-4	—	8-4	6-2		
	100-0	0-7	14-3	—	0-7	14-3	—	1-4	3-6	—	4-3	5-7	19-3	1-4	1-4	11-4	7-2	8-6	5-7		
	100-0	—	19-0	—	0-9	16-4	—	—	2-6	3-4	3-4	4-3	12-0	2-6	4-3	14-7	5-2	5-2	6-0		
	Összesen - Total..	100-0	0-3	18-1	—	1-3	16-5	—	0-7	2-6	1-6	3-3	5-3	15-1	2-0	2-3	12-5	5-3	7-2	5-9	
Tanítónőképző intéz. <i>Écoles norm. prim. d'institutrices</i> jeles éminens } oklevelet nyert } jó - bon } de gré du } elégység. } brevet } suffisant }	100-0	1-2	7-5	1-9	—	7-5	2-5	1-3	3-8	3-8	0-6	13-2	25-2	3-8	2-5	17-0	1-9	2-5	3-8		
	100-0	0-9	10-9	—	0-5	10-0	3-3	2-4	1-4	6-2	0-9	16-1	15-6	2-4	0-9	19-9	0-9	4-3	3-4		
	100-0	0-9	10-3	0-9	—	8-4	1-9	3-7	3-7	5-6	2-8	15-9	20-6	1-9	0-9	9-4	1-9	6-5	4-7		
	Összesen - Total .	100-0	1-1	9-6	0-8	0-2	8-8	2-7	2-3	2-7	5-2	1-3	15-1	19-9	2-7	1-5	16-6	1-5	4-2	3-8	
Együtt <i>Ensemble des écoles d'instituteurs et d'institutrices</i> jeles éminens } oklevelet nyert } jó - bon } de gré du } elégység. } brevet } suffisant }	100-0	1-0	12-1	1-0	1-4	11-1	1-9	1-0	2-9	3-4	0-5	11-6	21-7	3-4	1-9	15-5	1-4	3-9	4-3		
	100-0	0-8	12-2	—	0-6	11-7	2-0	2-0	2-3	3-7	2-3	12-0	17-1	2-0	1-1	16-5	3-4	6-0	4-3		
	100-0	0-5	14-8	0-5	0-5	12-5	0-9	1-8	3-1	4-5	3-1	9-9	16-1	2-2	2-7	12-1	3-6	5-8	5-4		
	Összesen - Total..	100-0	0-8	12-9	0-5	0-6	11-8	1-7	1-7	2-7	3-8	2-0	11-3	18-1	2-4	1-8	15-0	2-9	5-4	4-6	

elégleges eredménnyel képesített. Az eredmény kedvezőbb a tanítónőképzőkben. A fiútanulók közt ugyanis 15-8% volt jeles, 46-0% a jó és 38-2% az elégleges eredménnyel képesítettek aránya, míg a leánytanulók közt 33-3, 44-2 és 22-5, tehát jóval kedvezőbb volt a megfelelő arány.

Külön összeállításban (l. a 6. és 7. sz. táblát) közöljük a sikeres képesítő vizsgát tett tanulók vallására és a szülei foglalkozására vonatkozó adatokat. Mindkét tábla a képesítés fokozatával kombinálva tünteti fel az adatokat. Az arányszámok első csoportja arra mutat, hogy az egyes vallási, illetve foglalkozási kategóriákon belül milyen arányban szerepelnek a jelesen, jól vagy egyszerűen képesített tanulók, a második csoport százalékszámait viszont azt jelzik, hogy a képesítettek milyen arányban oszlanak meg az egyes vallási, illetve foglalkozási kategóriák között.

A vallási megoszlást feltüntető adatok szerint a leánytanulók képesítése minden vallásnál felülmúlja a fiútanulók eredményét. A jeles képesítéssel bírók között az izraelita tanulók aránya a legkedvezőbb és pedig úgy a fiú-, mint a leánytanulóknál. Utánuk az ág. evangélikus, majd a róm. kath. tanulók következnek, míg a református tanulók előmeneteli eredményei a legkedvezőtlenebbek.

A szülők foglalkozását nézve, az egyes foglalkozási kategóriákon belül más az előmeneteli eredmény a fiúk és más a leányok között. A leányok közt a legjobb eredményt az értelmiségi, illetve a köztisztviselői osztályhoz tartozók gyermekei mutatják fel, míg a fiúk közt az östermeléshez, azután az ipar-forgalomhoz tartozók képesítése kedvezőbb.

*

A tanítóképzők feladata elsősorban az elemi iskolai tanítók képzése, de képesít további tanul-

